

Scrisori de Grigorie Alexandrescu

(Urmare)

București. 1843 Mai 24.

Foile din album, ce zici că mi le trimiți, nu le-am priimit și prin urmare nu pociu nici să riz nici să pling de articolul tău ¹⁾. Să vede că Alecsandri a uitat să le dea la poștie. Pricina de nu ți-am scris este că am lipsit citeva zile la țară, cu o soțietate plăcută care poți să ți-o închipești și abia aseară am venit. Pe D. D. Rijnoveanu și Corradini ²⁾ nu i-am văzut încă.

Nu înțeleg de ce lucruri ți-a vorbit cucoana Anicuța și în ce pricini îmi cei deslușiri, dar și de aș înțelege, m'aș teme să nu să piarză scrisorile.

Astăzi an mîncat cu polcovnicul și i-am citit cele ce-mi scrii în pricina hotărîrii tale; părerea Dumnialui este că n'ar trebui să te grăbești a lăsa Moldova, căci nu vede deocamdată ce poziție mai bună poți găsi aici, care să n'o dobîndești mai lesne acolo. Eu sînt de aceeași idee, cu toate că dorința mea este cu totul din potrivă și că aș vrea or în ce loc să fim împreună.

Pernet a plecat în lipsa mea. Poate ai auzit istoria scrisorilor furate dela poștie. Dar, între noi vorbind, Pernet era cam nebună.

Am multă nerăbdare să aflu nebunia care ți-a intrat în cap și, dacă ai trebuință de mine, mă vei găsi gata, după cum sînt totdeauna cînd e vorba de nebunii.

Să vede că iar te-ai împrietenit cu Corradini, pentrucă pol-

1) *Albumul istoric și literar* pus mai tîrziu în vinzare de Th. Codrescu nu-i decit adaosul literar dela *Calendar pentru poporul românesc pe anul 1845*. învălit într'o copertă nouă și fără călindar: Deci ar fi de crezut că *albumul* este egal cu *Almanah de învățatură și petrecere*? Dar după *Almanah* pe 1843, pag. 100 aceste două publicații nu sînt identice. În *Calendar-Almanah* chiar se anunță ca aflindu-se supt tipar, un *Album științific și literar în 8° mare*. (La Academie nu se află. Nu se găsește vr'un om bun să comunice pentru lămurirea chestiei cuprinsul analizat al acestei publicații, într'o notiță de revistă?)

2) M. A. Corradini scrisese *Chants du Danube* (Paris, 1841), despre care va vorbi și Alexandrescu.

convieci mi a spus că i-a adus o scrisoare de la tine. Îmi pare rău că n'a venit și Mme Rijnoveanu, căci aș fi dorit să o văz.

Cu viitoarea expediție îți voi scri mai mult, iar acum adio, fiind că înă așteaptă D. Iacoveniu. Al tău Gr. Al.

(1813) Le 2 Novembre.

XVII.

Le bonheur nous séduit, le malheur nous accable;
Mais nul ne peut percer la nuit de l'avenir,
Tel qui se plaint aux dieux de son sort déplorable,
Demain va les bénir.

Euripide.

C'est précisément mon histoire : je me plaignais aux dieux du sort déplorable de ma jolie baguette et aujourd'hui je leur rends grâce de l'avoir retrouvée. Quant à l'autre malheur, il est sur le point de finir.

Je ne croyais pas que le petit article du portrait pourrait te déplaire et je conçois encore moins comment il peut nuire à ta réputation d'homme d'esprit ou à tes autres qualités ; mais, puisque tu veux absolument passer pour un bon peintre, soit, je ne m'y oppose point.

Nous venons à peine d'arriver des vignes et je reçois presque en même temps les trois lettres : ainsi tu vois que ce n'est point toute de bonne volonté que je n'ai pas répondu et que je ne t'ai rien envoyé pour le journal.

Je vois avec regret que tu négliges ordinairement mes commissions ; tu ne me dis rien de mes poésies que je t'ai prié de m'envoyer au plus tôt possible.

Je t'envoie ci-jointe une lettre de Voinesco qui m'épargne la peine de te parler politique ; quant au firman, je te l'adresse en entier ¹⁾.

Donne-toi la peine de présenter mes respects à l'aimable Mme Ghica et dites lui que si elle est damnée dans l'autre monde, je lui demanderais la permission de lui tenir compagnie.

Je remercie beaucoup Mr. Alexandri pour le peu qu'il m'écrit dans ta lettre. Énonce lui que si à prochaine élection on m'élit pour prince (ce qui ne peut manquer d'arriver) je le récompenserai en lui donnant l'inspection de tous les monastères féminins des deux principautés. Adieu, cher ami ! Tâche de ne pas guérir de ta maladie, car il vaut mieux garder les vieilles connaissances que d'en faire des nouvelles ; et puis tu ne vaux rien quand tu es bien portant.

Ton ami

Gr. Alexandresco.

1) Firmanul retit la intronarea lui Bibescu.

XVIII.

București (1843) Noemvrie, 10.

Iubite lancule!

Scrisoarea ta mi-a pricinuit o adevărată mulțumire și îți cereu iertăciune că te-am bănuț de lenevire la împlinirea comisi-onanelor mele.

Eu adevărat am uitat să-ți vorbesc de efectul elocvenții mele asupra logofătului Grig(orie?). Dar acum te înștiințez că această elocvență n'a avut trebuință să se arate în toată întin-derea ei, căci bietul logofăt nici gindește la asemenea bagatele și m'a rugat să ți-o scriu. Dar vrea atunci să te întâlnească ca să vorbești în pricina moșiii, pentru care C.c. Take se judecă cu episcopia. Așa fii în pace despre aceasta.

Socoteam că d. Cogălniceanul are și însuși puterea să-mi dea ezemplarele ce mi să cuvin. Dar de vreme ce este altfel, roagă-l cel puțin să-mi trimită bucată de poezie intitulată *Spovedania*, care nu s'a tipărit și după drept cuvint trebuie să mi-o întoarcă.

Imi scriseseși că cel dintâi No. al jurnalului nostru va eși la Noemvrie ¹⁾. Și acum văz alte comedii. Ai fost pricină de nu m'am grăbit a face nimic, căci vremea mi să părea trecută cind m'am întors dela vii. Așa, cu toată bunavoința, nu vă putui slui deocamdată. Îți alătur în adevăr o mică bucată de poezie, dar socotesc că ați face mai bine să n'o tipăriți, căci mie nu-mi place de loc, sau de o veți și tipări-o, să adăogați că v'a venit în mâini din întâmplare, căci mai am și niște cuvinte pentru aceasta ²⁾. Cit pentru *versurile mășcilor*, nu să potrivesc nici de cum la un jurnal și fără note nu să pot învălege. Dar nădăjduesc se vă trimit curind ceva mai bun, fie și pentru al doilea No. V'aș fi dat vre-un articol din voiajul nostru, dar n'am avut vremea a prescri, căci abia ieri am primit scrisoarea ta și m'am grăbit să-ți răspunz.

Pe Poenaru nu l'am văzut, dar o să mă duc la dînsul și o să vă scriu ce mi-o zice. (Tăiat cu cerneala): Pe Carol XII mi să pare că îl am și eu și pot să-l trimit d-lui Cogălniceanu, dacă însă cere pe acela scris de Voltaire.

Aș vrea să mai scriu, dar s'a sfîrșit hîrtia.

Al tău prieten.

Gr. Alexandrescu.

1) A eșit la 9 Ianuarie 1844.

2) Bucata întâia apărută în *Propășirea* are titlul *In ceasuri de mîn- nire* (la 16 Ianuarie) și după aceea *Propoșirea* nu mai are versuri de Ale-xandrescu decit la 7 Mai.

XIX

București (1843) Noembrie 16

...Știința de a ține minte zilele săptămânii a fost totdeauna pentru mine, dacă nu cea mai grea, dar din cele mai grele.

Poate ai citit în Carcalechi că un nelegiuit Moldovean a venit să ne răpească floarea, zmintina demoazelilor ¹⁾. Vorba *qu'il n'a pas ce qu'il faut au chat* e cam de obște întinsă și pe aici. Așa aștept de la tine o descripție bironienă de efectul ce a făcut înfătoșarea miresii în soțietatea voastră și dacă ochii ei arăt dulcele leșin al plăcerilor mulțumite sau descurajarea nădejdlor înșălate. La aceasta mă interesez atit eu cit și multe dame.

Petreckerile noastre urmează după cum știi. La Voinescu se adună în toate Mercurile un fel de soțietate liberală ²⁾, unde autori lacomi de slavă priimesc aplauze și suerături; eu pină acum n'am fost temindu-mă de cele de a doilea.

Trimite-mi, te rog, or cum vei ști *Spovedania* care îmi trebuie și nu voiu să fie acolo. Înștiințează-mă asemenea și de albumu vostru cînd o să iasă....

XX

București, 1843 Novembre 23

Iubite Iancule!

Intimplarea voi astădată să fiu ecsact la făgăduiala de a-ți scri și cu această ecspediție, lucru ce ar fi putut prea bine să nu se întimple, dacă aș fi avut alt ceva să fac sau dacă vremea cea urită n'ar fi ertat să bat podurile după obicei.

Steriadis mi-a spus că te-ai jăluit de tăcerea mea. Așa mă socotesc dator a te despăgubi, de vreme ce bavardajul meu nu-ți este neplăcut.

Vei fi auzit poate că Prințul nostru a plecat la Craiova unde îl aștepta un bal strălucit al fratelui său ³⁾. Să zice că la Pepi și la Maria n'au mai rămas boneturi și că multe din damele oltene au dezgropat pentru această solenitate eroicile costumuri ce să purta în vremea lui Mircea.

Aș fi putut și eu să merg ca să văz bucuria femeilor și frica judecătorilor, dar știi că sint friguros și apoi aceasta ar fi făcut să mă crează oamenii în favor, cinste ce sint departe de a o avea și a o merita.

1). Marele postelnic Ioan Ghica se cununase cu Efrosina, fata marelui Ban George Filipescu, la 7 Nov. *Vestitorul* lui Carcalechi scrisese despre această nuntă în numărul de la 9 Nov. 1843.

2). Semnalată *Propășirei* încă din 11 Ianuarie 1844 (*Propășirea* p. 16), dar nu de Alexandrescu. Exista, după *Propășirea*, de la Octombrie 1843.

3). Plecase la 19 Noembrie și a stat 20 de zile. (După *Curier*).

Nu uita că te-am rugat să-mi descri eful ce va fi făcut în soțietatea voastră prezantația Efrosinii Ghica cum și or ce alte amărunturi vei avea asupra aceștii interesante perechi. Scrisoarea ta să fie franțuzească și lungă, căci am făgăduit-o la frumuseți ce să interesez la numita persoană și aștept relația ta ca o sentență fără apelație.

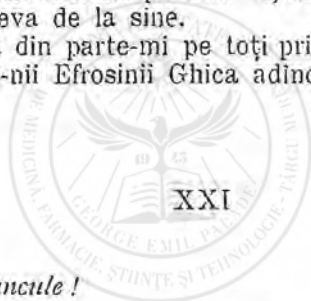
Aș vrea să știu de ce Albumul vostru nu să mai vede, de ce nu îmi trimiți versurile mele pentru care te-am rugat atât. De ce Doinele sau Doicile lui Alecsandri nu mai es la lumină și altele multe.

Sint cam supărat căci am auzit că nu-ți îngrijăști destul sănătatea și că nu urmezi nici de cum povata înaltului egoism cu care la noi au înaintat ațiți învățați.

Teatru italian de aici să duce dracului. Directorul a dat mai deunăzi o jalbă cerind de la stăpînire un ajutor de cite # 200 pe lună sau să ia statu lojile de rindul 1-iu și lor să le dea # 500, dar nici una, nici alta n'au fost priimite, deocamdată statul avind alte cheltueli mai neapărate. Spun însă că Prințul are de gînd să le dea ceva de la sine.

Imbrățișază din parte-mi pe toți prietenii și infățișază D-nii Răjnovencii și D-nii Efrosinii Ghica adinci închinăciuni de la al tău prieten.

Gr. Alexandrescu

1844, Ghenarie 11

Iubite Iancule!

Nu știu care este pricina de nu poți nici o dată să îndeplinești făgăduelile ce faci. În zadar am așteptat Albumu care zici că mi l'ai trimis; în zadar aștept Propășirea, de care îmi vorbești ca de un lucru sigur; și ce este mai de mirat încă, nu-mi răspunzi nimic la cererea ce ți'am făcut într'atitea rînduri de a-mi trimite cu or ce preț versurile mele de la Cogălniceanu; știi că nici într'un chip nu voi să rămie acolo; silești-te dar, odată pentru totdeauna a mă îndatora cu trimiterea lor....

În scrisoarea ta citii citeva rînduri din partea D-lui Negruți, poate că nu le-ai băgat de seamă. De aceea ți le alătur aci, vezi-le. De ți să vor părea după cum mi-au părut mie (cu toate că ar putea cireva să le găsească un indoit înțeles), dă-i alăturatul răspuns din parte-mi pecetluindu-l întâi după orinduială.

În seara de sf. Ioan a fost bal mare la nobilul tău prieten Iancu Florescu, care prin tratamentele și înghețatele sale ș'a dobindit o popularitate ce nu va lipsi a-l duce pînă la treptele tronului (în vreme de vacanție). La acest bal s'a întimplat un fel de dispută care a degenerat în ocări, între Blaramberg și bizdada Mitică din pricina unor ochi frumoși, cărora Blaramberg

s'a socotit dator a le lua apărarea. Mitiță a trimis un cartel, celălalt nu l-a primit și lucrurile s'au luat cursul lor cel obicinuit.

Aici să cercetează pricina Sîrbilor de la Brăila¹⁾. Prințul n'a urmat întru aceasta pildii despotice a fostului Domn și nu le-a hotărît de la sine pedeapsa, ci cu părerea sfatului extraordinar i-a dat în judecata divanurilor. Pină acum nu să știe ce s'o alege. Alte nuvele politice nu am.

A propos de politică. D. D. Marcovici și Eliad subț deosebite (Lipsește o vorbă), pun mînușitele pe cite 40000 lei pentru ostenele dumnealor în literatură. Norociți muritori care au darul a plăcea tuturor guvernurilor, în vreme ce noi, gonți subț cel trecut, suferiți de cel de acum, sîntem ca niște epuri fricoși (mă gîndesc la un epure ce este să-! mînc la prînz), care să lem de suflarea vîntului și de căderea frunzelor; or cum, eu unul, comparînd prezentul cu trecutul, nu am drept a mă plînge²⁾ și dacă nu mi s'a dat de sus talentul acela ce cîștigă favorul, dar cel puțin nu mai aștept vizita Chirculescului.

Am întilnit de citeva ori pe Dusoși i am cerut³⁾ portretu. Dar nu l are gata; mi-a făgăduit însă că il va isprăvi cit se va putea mai curînd. Al tău

Gr. Alexandrescu.

XXII

(1844, la începutul anului)

Iubite Iancule!

....Din treizeci de eczamplare ale *Propășirei* ce zici că îmi trimiți, n'am primit de cit unul și acela cel șters de țensură.

Îți mulțumesc că n'ai dat lui Negri (sic)⁴⁾ scrisoarea mea...

Sfîrșesc cu o nuvelă foarte plăcută pentru amatori de literatură: Foiletonu lui Carcalechi să scrie de C. Boleac⁵⁾. Al tău

Gr. Alexandrescu.

XXIII

București. 1844 Martie 8

Iubite Iancule!

D. Cogălniceanu mi-a trimis mai deunăzi după îndemnul

1). Era vorba de-o eterie greco-sîrbo-bulgară, care voia să refacă eleria și răscoală de la 1821. Vezi *Domnia lui Bibescu* de Gheorghe Bibescu, I. 205, 213, 216-217.

2). Grigore Alexandrescu, „Dumnealui paracicul” era în acest timp șeful mesii a doua, a jebilor și registraturii, în secția I a secretariatului statului, șeful lui era ministrul Emanoil Balcanu. (*Almanahul statului pe 1844. p. 98*).

3). Doussault?

4). Negruzzi!

5). În 1843 *Vestitorul românesc* nu are foileton. Acesta începe cu anul 1844 și Boliac (iscăbind uneori C. B.) scrie foarte des.

tău 40 eczemplare din noul jurnal, însă numai No. 4 și 5. De acea nici am început a le împărți așteptînd numerile începătoare; afară de aceasta nu mi-a însemnat nici prețul abonației. Îndeamnă-l dar a să grăbi. Dar à propos de jurnal. Spune mi de ce Propășirea s-a oprit la cel dintăi pas?¹⁾.

Bălcescu peste cîteva zile vă trimite un lung articol. Voinescul asemenea mi-a făgăduit²⁾. Cit pentru mine nu voui lipsi a vă sluji cu cea ce-mi va fi prin putință.

Văru-to N. Crețulescu auz că pleacă la Paris pentru un an ca să se desăvirșască în meșteșugul său și, ce e mai frumos, pleacă fără să-și piarză leafa.

Sint sigur că îți fi auzit pe acolo de desbaterile politice ale camerei noastre, cum și de închiderea ei³⁾. Aș fi curios să aflu cum vedeți voi aceste lucruri și cîi dați dreptate. Eu aș fi putut să-ți trimit atît ofsurile Domnului cît și răspunsurile Aduării, dar puțina siguranță a poștii m'a oprit.

Mi-ai făgăduit cuvîntul Cogălniceanului la deschiderea cursului de istorie, dar nu l'am văzut; mi-a spus însă Voinescu că l'a citit și că e prea frumos⁴⁾.

Spune-mi tu ce curs faci, ce post ocupezi? Afurisită să fie modestia, care te-a oprit de a-mi scrie că ocupezi un post mai însemnat. De și am aflat-o de la alți, dar tot nu-ți știu titlu și poate că aceasta e pricina de nu-ți vin scrisorile mele....

Fă închinăciunile mele prietenilor și sărută din parte-mi mîinele Doamnelor Efrosinii Ghica și Maria Rijnovanu.

Îți multumesc că mi ai întors acea nesocotită scrisoare pe care D. Negri (sic) nici într'un chip nu o merita. Al tău prieten

Gr. Alexandrescu

XXIV

(1843) Le 21.

Je me hâte de répondre à deux lettres sans date. Dans l'une tu me parles de mad. Ghyka, dans l'autre de l'Album et autres choses, que tu m'envoies, c'est-à dire que tu as l'intention de m'envoyer, car je ne les ai pas encore vues, et alors tu conçois que je n'ai pas grand'chose à te dire la dessus. Quant à M-me Ghyka tu fais très bien de m'en parler, car il y a beaucoup de personnes qui s'intéressent à elle; ainsi parle-moi sur son compte tant que tu voudras et profite de chaque occasion pour me rappeler à son souvenir.

1). Este vorba de titlul revistei, care nu răuși să fie *Propășirea*, ci numai *Foue științifică și literară*.

2). Articolul era *Puterea armată*, care incepu să apară la 21 Mai 1844.

1. Voinescu II n'a trimis nimic.

3). Închidere pricinuită la 4 Martie de conflictul cu Domnul, în chestia lui Trandafiloff, adică a minelor.

4). Voinescu îl va fi cetit în manuscris; în tipar apără abia la 24 Sept. și 1 Oct. în *Propășirea*.

Tu auras peut-être entendu parler du fameux bal à l'occasion duquel Mr. Grammont, premier aide de camp s'est distingué par l'originalité de ses invitations; mais ce que tu ne sais pas, c'est le départ pour Vienne de l'illustre Mr. Sfager¹⁾. l'ami intime le préféré des familles Philipesco et Iacovenco. Annonce cette triste nouvelle à M-me Ghyka avec tous les ménagements possibles, car l'amitié, surtout celle qu'il inspire, est une passion aussi terrible, aussi dévastatrice que la maladie que tu connais si bien et qu'on nomme l'amour²⁾.

Ton ami Gr. A.

XXV

(Stampila poștei e din 15 Martie 1844).

Iubite Iancule!

Tocmai îmbrăcam un frac negru-verde, cu nasturi de metal, ca să merg la so-a-re la D. Iacovencu, când intrară una după alta amîndouă scrisorile tale. Inchipuește-ți că am avut răbdarea să le port în buzunar nedespecatuite pînă m'am întors. Dar vream să le citesc în liniște, precum îmi place să sorb cu inceleul o ceașcă de cafea și să prelungesc mulțumirea de a conversa cu tine cit s'o putea mai mult.

De la cele dintâi rînduri înțelesei că n'ai priimit încă scrisorile mele, căci altfel ai fi știut cel puțin unde șade D-la Pernet și dacă mi-a întors capu. Văz că numita îți insuflă un interes cam fierbinte. Dar sint silit să mărturisesc că îl meritează. Ce duh! Ce grație! Sosirea ei a făcut mare senzație. Toată lumea vorbește. Sint dame care au cuvintele lor să n'o găsească frumoasă, sint și altele care să arăt drepte. Duminică dă concert³⁾. *Tes (sic)* este amorezat foc și s'a propus să o ia de nevastă. Dar ea rîde. Eu merg destul dă des la Conduri⁴⁾ unde tragem țigări, bem ceai, vorbim de tine, rîdem de alții, dar nu fac curte. Crez că D-nei este cam nemulțămîtă, căci nu am galanteria să întinz mina să mă zgîrie; pretinde că tu o aveai această galanterie și că ghiarele demonului să văd încă pă pielea ta. Sa-ți fie de bine....

Cea ce mi scrii de proiectul otcîrmuirii de acolo mi-a făcut o plăcere deosebită⁵⁾. Aceasta de s'ar fi pus sau de s'a putea pune în lucrare, mi-ar fi de un mare folos aici. Sint aproape

1). De sigur Schwager.

2). Evident, ironie

3). Duminică era în 14 Martie. N'am găsit nimic nici despre concert, nici despre artista, care-l oprise puțin în loc pe Ghica.

4). Conduri era un hotelier, care avea și cofetarie.

5). Cum se pare, un proiect pentru ducerea la Moldova a lui Alexandrescu.

să te îndemn să împingi lucru, incredințindu-te că va fi numai o formalitate, de care nu voi abuza, și care o voi plăti cu o pompoasă odă la slava Moldovii.

Aseară am întâlnit pă Bălăcenică la Curte. El te iubeste mai mult de cind știe că te-ai făcut boer. Și m'a însărcinat să-ți scriu din parte-i nobile închinăciuni....

XXVI

București, 1844 Mai 16.

De o dată cu No. 16 al jurnalului am primit încă un pachet cu douăzeci eczemplare, de la No. 1 până la 15. Zece din ele le-a luat C. Bălcescu, iar zece să află încă la mine. Din acestea vre o tri-patru s'au ros pe drum, încit nu mai sint de dat. Pentru bani trebuie să mai aștepti, căci Poenaru nu să află aici.

Ar trebui să fiu canu supărat, căci după sosirea ta acolo cele dintii scrisori care ai scris au fost pentru alții, iar nu pentru mine. Eu sint jaluz în prieteșug ca și în amor și nu voi ca acest dintii sentiment să aibă soarta celui din urmă, adică să fie biruit de simțirea ce insuflă un nou object.

Te îndemn să citești în gazeta lui Carcalechi de la 13 Mai articolu D-lui Boleac asupra moșilor. Norocul trebuie să fie prea al dracului, dacă după acest articol și după cel pentru balu vornicului nu va zimbi cu dragoste d-lui autor ¹⁾.

M-me Caterina Iacovenco m'a însărcinat să-ți ceiu știință despre D na Efrosina Ghica, de la care de mult n'a primit scrisori. Grăbești-te dar a-mi spune ce știi, ba poți chiar a-i face cunoscută această îndatorire înfățișându-i tot de odată adincile mele închinăciuni și recomandindu-mă la grațiosul Dumneaei suvenir. Dacă demoazelile Filipescu vor fi încă acolo, te supui și către DD-lor la aceiași îndatorire.

Imbrățișază din parte-mi pe Alecsandri și spune multe închinăciuni lui Donici care a fugit de aici hoțeste ²⁾. Al tău

Gr. A.

XXVII

București, (1841) Mai 12,

....C. Bălcescu trebuie să-ți fi scris sau să-ți scrie pricina întârzierii banilor. /șă eu nu am nimic să adaog.

1). Articolul despre Moși, care hotăra că serbarea „face einste d-lui Manu” se află la pagina 146.

2). Donici (*Fabule*, II, 1842, p. 55) face la „hărăzirea fabulii *Ritul și heleşteul*”,—dedicată lui Alecsandrescu—nota că „se afla la București în pricina de judecăți”.

Din 20 eczemplare ce au venit pe adresa ta, zece le-a luat el și ini-a spus că le-a dat mai pe toate.

Cît pentru numerile de la Bălășescu, nu văz pînă acum nici o ispravă ¹⁾.

Îți alătur aci îrcă un articol din voiaj, care să-l dai lui Alexandri dinpreună cu scrisoarea cea către dînsul, îngrijind a-mîndoi de cele ce scriu în această pricină ²⁾. Iar dacă Alexandri nu se va fi afind acolo, te inputernicesc să deschizi scrisoarea și să urmezi cum vei socoti mai bine, aducindu-ți aminte de al tău prieten.

Gr. Alexandrescu.

P. S. Pe D. vi-contele De Gramont l-a trîntit grozav calu și i s'a cam zmintit creerii, lucru ce nu era anevoie, căci bietul omul (*sic*) nu prea avea mulți. Nu spune aceasta ca de la mine ³⁾.

XXVIII.

(1814) Iunie 14.

.... Voiu numai să-ți răspunz la cele ce îmi scrii de Conradini: Crez că Dumnealui este încîntat de polcovnicu și de mine; de polcovnicu, pentru că are darul a plăcea la oricine îl cunoaște, iar de mine pentrucă am avut politeta să găsec de bune poeziile sale și să-l despăgubesc oarecum de amărăciunea ce mi-a spus că a cercat acolo din partea Moldovenilor (acestea păstrează-le pentru tine). Nu este însă mai puțin adevărat că ele nu au nici un merit transendent și îmi pare bine că tu le-ai judecat altfel, înprotiva părerii ce te-ă încredințat că am.

Îmi vorbiseși de o scrisoare a Cogălniceanului, pornită împreună cu albumul, dar n'am văzut-o; mulțumește-i din parte-mi pentru binele ce zice de mine în biografia lui Hrisoverghi ⁴⁾. Și spune-i că și de nu sînt așa după cum mă arăt publicului, dar că mă voi sili să mă fac vrednic de recomandajia Dumnealui.

Așadar, iubite Iancule, fără a te stînjeni de nici o considerație, de nici o îndoială pentru viitor ai hotărît să vii să trăim împreună? Voia la tine ca la moși-to banul Ghica, după cum zic Romîni. Pă mine mă cunoști și știi de îmi place să fi. cu tine.

Al tău

G1. A¹.

1) Nifon Bălășescu era profesor la seminar.

2) Era articolul cu titlu *Pasaj* etc. din *Propășirea* de la 18 Iunie.

3) Gramont era o rămășiță dela Kisseleff, căruia continua a-i da informații. Informațiile nu puteau fi favorabile tinerilor liberali, pe care Kisseleff îi numia curat „nebuni”, cînd erau mai îndrăzneți. De aceia nici Gr. Alexandrescu nu poate vorbi cruțător despre fostul aghiotant al lui Kisseleff și actualul aghiotant al Domnului.

4) Laudale lui Cogălniceanu se află în *Poesii a lui A. Hrisoverghi*, Iași, 1843, p. XXI.

XXIX.

(1844, între Aprilie și Iunie).

Nu știu, iubite Iancule, de ce în scrisoarea ta de ieri nu-mi vorbești nimic despre articolul ce v'am trimis sînt acum două săptămîni, împreună și cu un bilet către Alexandri. Dacă nu l-ai priimit, înștiințează-mă cit mai îngrabă, ca să cercetez la poștie de unde am luat adeverință.

Nu știu ce să-ți spui în pricina banilor. Poenaru lipsește cu catagrafia. Dar Pop mi-a făgăduit că va stăruii către profesori ca să scoată deroria ¹⁾. Cit pentru zece galbeni ce îmi scrii să dau lui Duso ²⁾, tu știi că depozitul banilor nu mai este la mine, ci la Bălcescu, care înparte foile și fără otorizația ta el nu poate să dea.

Îți scrisesem să zici ceva D-nei Efrosinii Ghica din partea prietenelor sale, dar nu știu ce ai făcut.

Dacă veți fi primit articolul meu, vezi să se tipărească întreg într'un singur No. și pe urmă trimite-mi originalul atît al acestui, cit și al aceluî dintăi ³⁾.

Joi am mîncat cu Rijnovanul la Vodă. Și am vorbit de tina, cu toate că știam că nu mai sînteți așa prieteni ca mai înainte. El n'a spus pricina cea adevărată care îl aducea aici, dar acum, slavă lui Dumnezeu, toată lumea o știe.

Noi aici petrecem după cum știi, cu deosebire că la Castrișoaea dă Vist ⁴⁾ concerturi în toate lunile și să adună mulțime de lume frumoasă. Să înțelege acea care a mai rămas în București.

Să zice că demoazela Zoe Filipescu este să se mărite cu un Moruz. Nu știu de este strălucitului prinț care zilele acestea a bătut podurile noastre și de care, între noi vorbind, nu am mare idee.

Madam Manu (Anicuța) m'î însărcinat să-ți scriu multe tandreți. Însărcinează-mă și tu să-i zic ceva din parte-ți și răspunde-mi mai curînd în pricina articolului.

Al tău

Gr. Alexandrescu.

XXX.

(1844, înainte de 20 Iulie)

De trei ori Bravo, iubite prietene! Te fericesc și te înbrățîșez. Articolul tău este frumos scris și bine gîndit. Sînt mîndru de tine și de prieteșugul tău! ⁵⁾ Dar de ce nu m'ai lăsat în aceste

1) Ioan Pop, profesorul de stil romînesc.

2) Doussault.

3) În *Propășirea Alexandrescu* a publicat două „articole“, unul la 30 Aprilie (*Cozia*), al doilea la 18 Iunie (*Pasaj dintr'o relație de voiaj în țara romîneasă*).

4) Wiest.

5) Cred că este vorba de un articol din *Album*

dispoziții? De ce scrisoarea ta cea din urmă a venit se întunece bucuria mea cu umbre posomorite? Tu ești bolnav: indoit bolnav! Cît pentru friguri, nădăjduesc că te vor părăsi curînd, dar boala morală, apatia și desgustul rece care ne stăpînesc cine le va tîmădui? Acolo nu ai cerc de activitate, nu ai nimic de făcut! Oare aici o să găsești mai mult? Activitatea ta o se aibă mai multe prilejuri a se eczersa?

De ți s'a făcut dor de acasă, la aceasta n'am nimic să-ți înprotivesc. Dar ia seama ca rătăcirea din urmă să nu fie mai rea decît cea dintîi, ia seama să nu te căești. Știi cît aș dori să fiu cu tine aici sau or unde. Dar binele și interesul tău îl prețuesc mai mult decît plăcerea mea. Polcovnicul socotește ca și mine, apoi rămîne să faci cum vei socoti mai bine. Ai încă vreme să te gîndești, căci eu sint de sistema bătrînului din Victor Hugo :

Sur une chose à faire, on dit son sentiment,
C'est d'abord mon système, mais quand la chose est faite,
J'ai pour système aussi de la trouver parfaite.

Care va să zică că, chiar spuindu-ți părerea, o să mă găsești umil cu tine la toate și totdeauna.

Cocoana Marița a plecat de mult. C(oconu) Take să află aici și are de gînd să meargă la Drăgaică la Buzău, unde nădăjdu-este că vei putea veni pentru două trei zile. De să va putea, îl voi însoți. Eu m'am ferit de a-i spune că ești bolnav.

De Pernet nu pot să-ți dau destulă știință, pentru că nu o văzusem multe zile, fiind dus la țară, după cum ți-am scris. Socotesc că a plecat minioasă pe mine.

Imi pare rău că n'ai oprit de a să tipări versurile mele în album; așa imi făgăduiseși.

Rijnovanu a plecat de mult. Conradini mi s'a părut bun băiat. Dar, după cum zici, avînd prea înaltă idee de meritul său. Adio! Iți voi mai scri. Al tău

Gr. Alexandrescu.

XXXI.

Scsisoare către M. Cogălniceanu ¹⁾

(Fără dată și completă. Dar s'a scris curînd după 6 Noemvrie 1844.)

„Dar Cogălniceanul ce mai face?“ întrebai mai dăunăzi pe unul din boerii moldoveni, care veniseră la Focșani pentru vestita întîlnire a Prinților ²⁾. — „Cogălniceanul? Se află la o mănăstire,

1) Trimisă prin V. Alexandri, la mînăstirea Rîșca.

2) Vestita întîlnire s'a întimplat la 2—4 Noemvrie 1844. G. Bibescu s'a întors în București la 5 Noemvrie. — (După *Curierul românesc*, p. 345 și *Vestitorul românesc*, p. 345—346).

unde să roagă pentru ertarea păcatelor". — „Ce fel! Nu cumva s'a călugărit?" — Nici de cum, dar l-au trimiseră acolo pentru că a scris niște cuvinte de prisos în favorul țaranilor" ¹⁾.

Imi aduc aminte de o scrisoare a lui Milon tribun roman, pe care *Ciceron*, cu toată elocvența sa, n'a putut să-l apere de eczil. Acela, mulțumind prietenului său pentru rîvna cu care l'a apărat, îi mulțumia asemenea căci nu l'a putut izbăvi, căci altfel, zicea el, nu aș fi mîncat așa bune lăptuci (sau altă buruiană) la ostrovul...

În adevăr, înțeleg foarte bine cum, mulțumit de cugetul său, incredințat că ș'a făcut datoria, poate un om să petreacă liniștit într'o mănăstire, chiar cînd ar fi lăcvită de călugărițe.

²⁾ Imi pică în mini numărul 41 al *Propășirei* ³⁾ și cu părere de rău văz că s'a priimit un articol care consfințează pedeapsa de moarte, măcar că s'a pus o notă ⁴⁾. — Cogălnicene, nu-mi scrii dacă ai primit 70 ₰ ce ți-am trimis. Mi s'a făgăduit de către mulți ca să mi să trimită și banii ceilalți. Vei ști că sînt și care au strîns după la trei sau patru abonați și-i țin pe seama D-lor.

Priimește prietenește noastre consolății, și ne scrie.

Gr. Alexandrescu și Ion Ghicu.

(Pe marginile paginei întăi): Poate să te pomenesti într'o zi că viu să-ți fac o vizită. De nu ar fi fost tatăl meu bolnav de moarte, aș fi făcut-o pînă acum.

Nu mi-ai răspuns la cite ți-am scris pentru o sucursală din tipografia ta. Am întreprins un jurnal politic ebdomadar. Abonamentu o să fie 5 stanțhi pe an. Caută să ne trimiți pledoaru tău, toată pricina ta, ca să iasă în No. 1, care e să iasă curînd ⁵⁾.

Și scrie. (Nota marginală este scrisă de Ghicu).

1) Cogălniceanu fusesse exilat la Rișca printr'o incheere din 22 Oct. În calitate de avocat al Botoșanilor, într'un proces cu mănăstirea închinată Popăuții vorbise contra Grecilor și străinilor. Consulul rus ar fi cerut exilarea și el fu exilat supt pretextul că ar fi vorbit de un atentat la viața Domnului...! *Gazeta*, 1844 p. 364.

În acelaș timp C. Negruzzi fusesse exilat la moșie, tot de sfatul administrativ cu actul de supt No. 2642 și de ministrul de interne, cu actul de supt No. 23477 Nov. 13. Pricina s'a zis că sînt niște numeri din *Propășirea* și anume N-rile 4, 10 și 12 (*Gazeta*, 1844, p. 402).

După citeva luni Cogălniceanu și Negruzzi (și arhimandritul Meletie Istrati) s'au întors din „exil”, în Ianuarie. *Gazeta de Transilvania* din 22 Ianuarie 1845, p. 26.

Cum era să mai trăească *Propășirea*!

2) De aici înainte scrie Ghicu.

3) Numărul 41 are data 22 Oct.

4) Articolul *Despre legislația criminală*, la p. 326. Neiscălit.

5) Se plănua un organ care să înlocuească *Propășirea*. N'a apărut.

XXXII.

Scrisoare către Gazeta de Transilvania ¹.
(1845).

Domnule Redactor! In No. 2 al foaei Dumneavoastre, vorbind despre jurnalurile rominești, ziceți că *Propășirea* sau *Foaia științifică* din Moldova e primită și în țările austriacești ²). Un lucru ce nu se află în ființă, nu poate fi primit nicăiri, Domnul meu; dar să vede, că Dumneavoastră nu știți pă acolo nimic despre sarta acelei foi și prin urmare mă scotesc dator ca Român a vă espune pe scurt următoarea împrejurare.

Acea gazetă nu mai trăește! Acea gazetă și-a dat obștescul sfârșit încă din anul încetat. Schiepticii, cărora le place a găsi pricini la toate întâmplările omenești, pretind că foile publice cad din mai multe pricini: unile, căci nu au cititori și prin urmare abonați, care și aceasta vine sau din pricina redactorilor ce nu știu să scrie, sau din pricina publicului care nu e deprins cu citirea; și altele, căci redactorii scriu mai bine decit ar trebui, sau, ceea ce este tot una, căci pun lucruri ce nu sînt slobode.

Cit pentru mine, supus credincios al Preainaltei Porți și fatalist cu deosebire, îmi place a crede, că tot ce se întâmplă, atit staturilor cit și gazetelor, e hotărît în cartea veciei.

Cuvintele pe care im sprijin părerea le trag chiar din întâmplarea Foaei științifice. In țări unde scrierile trec prin țențură o gazetă nu se poate osîndi pentru articole ce nu sînt iertate și Foaia Moldovei s'a poprit tocmai pentru acest cuvint. Sînt vre-o șapte luni de cînd d. Negruzzi a publicat într'insa o veche novelă intitulată *Tudorică jucătorul de cărți*. In acea novelă, după cum poate știți, dracu juca o rolă secundară, ce se vede că nu i-au fost pe plac; dar ca un draca tăcut multă vreme, pină cînd a găsit prilejul a-și răzbuna și minia lui, căzînd atit asupra autorului cit și asupra redactorilor, a isbutit să le închiză jurnalul prin mina dulcilor jandarmi, care sînt oamenii cei mai morali din lume.

Aceasta e, Domnule, pricina de nu să mai vede Foaia Moldovei. Dar un lucru poprit nu este totdeauna și mort și nădejdea ce însoțește totdeauna pe om ne face să credem că acel jurnal curînd sau tirziu va începe iar cu o noă putere dobîndită de lunga-i odihnă.

(Va urma)

Gr. Alexandrescu.

G. Bogdan-Dulcă.

1) Anul 1845, No. din 22 Februarie.

2) *Gazetei* i se scrie din Iași, cu data 16 Nov.: „De vreociteva săptămîni *Propășirea* începe a șchiopăta. Ar fi prea mare pagubă să o perdem așa de tîndră“. (Pag. 336). In 1845 *Gazeta* spera totuși că revista va continua.